

На основу члана 4. став 1. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 93/12) и члана 17. став 1. и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12 и 7/14 – УС),

Влада доноси

УРЕДБУ **о утврђивању Програма нуклеарне сигурности** **и безбедности**

Члан 1.

Овом уредбом утврђује се Програм нуклеарне сигурности и безбедности (у даљем тексту: Програм), који је одштампан уз ову уредбу и чини њен саставни део.

Члан 2.

Програмом из члана 1. ове уредбе одређују се дугорочни планови и циљеви у вези са нуклеарним активностима и систем контроле и физичке заштите нуклеарних објеката и нуклеарних материјала у складу са стандардима и принципима међународних организација у овој области, као и преузетим међународним обавезама.

Члан 3.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 110-2670/2014-1

У Београду, 4. априла 2014. године

Влада

Председник,

Ивица Дачић, с.р.

ПРОГРАМ НУКЛЕАРНЕ СИГУРНОСТИ И БЕЗБЕДНОСТИ

I. УВОД

Програмом се одређују планови и циљеви у вези са сигурношћу и безбедношћу нуклеарних објеката и нуклеарних материјала, као и систем контроле и физичке заштите нуклеарних објеката и нуклеарних материјала у складу са стандардима и принципима међународних организација у области нуклеарне сигурности и безбедности, као и преузетим међународним обавезама.

II. ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Циљеви које је потребно остварити у вези са сигурношћу и безбедношћу нуклеарних објеката и нуклеарних материјала су:

- 1) потписивање, потврђивање и спровођење међународних конвенција у области нуклеарне сигурности и безбедности;
- 2) одржавање регулаторне контроле над нуклеарним објектима, материјалима и активностима према међународним стандардима у овој области;
- 3) одређивање стратегије декомисије истраживачког нуклеарног реактора РА и њена имплементација;
- 4) одређивање стратегије коришћења нуклеарног реактора РБ и њена имплементација;
- 5) санирање стања на локацији хидрометалуршког постројења Габровница код Калне;
- 6) јачање стручне базе у области нуклеарне сигурности и безбедности;
- 7) обезбеђивање учешћа јавности и информисање становништва.

1. Потписивање, потврђивање и спровођење међународних конвенција у области нуклеарне сигурности и безбедности

Спровођењем припремних активности обезбедиће се услови за потписивање, потврђивање или примену Конвенције о нуклеарној сигурности, Заједничке конвенције о сигурности испушеног нуклеарног горива и о сигурности управљања радиоактивним отпадом, Амандмана на Конвенцију о физичкој заштити нуклеарних материјала и Додатног протокола уз Споразум између СФРЈ – Међународна агенција за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја.

1.1. Конвенција о нуклеарној сигурности

Потписивањем, потврђивањем и спровођењем Конвенције о нуклеарној сигурности се постиже:

- 1) достизање и одржавање високог нивоа нуклеарне сигурности јачањем појединачних мера као и кроз међународну сарадњу која укључује сарадњу на техничком плану у области сигурности;
- 2) успостављање и одржавање мера заштите у нуклеарним објектима с циљем заштите појединца, друштва и животне средине од штетних ефеката јонизујућих зрачења који потичу од нуклеарних објеката;
- 3) предузимање мера за спречавање акцидената са радиолошким последицама и ублажавање последица акцидената уколико до њих дође.

1.2 Заједничка конвенција о сигурности испушеног нуклеарног горива и сигурности управљања радиоактивним отпадом

Потписивањем, потврђивањем и спровођењем Заједничке конвенције о сигурности испушеног нуклеарног горива и о сигурности управљања радиоактивним отпадом постиже се:

- 1) достизање и одржавање високог нивоа сигурности у области управљања испушеним нуклеарним горивом и радиоактивним отпадом јачањем појединачних мера као и кроз међународну сарадњу која укључује сарадњу на техничком плану у области сигурности;
- 2) успостављање и одржавање ефективне заштите у свим фазама управљања испушеним нуклеарним горивом и радиоактивним отпадом од могућих радиолошких опасности тако да су појединци, друштво и животна средина заштићени од штетних ефеката јонизујућих зрачења, сада и у будућности, на начин да потребе и циљеви садашњих генерација не угрозе животну средину и здравље будућих генерација;
- 3) предузимање мера за спречавање акцидената са радиолошким последицама и ублажавање последица евентуалних акцидената уколико до њих дође у свим фазама управљања испушеним нуклеарним горивом и радиоактивним отпадом.

1.3. Амандман на Конвенцију о физичкој заштити нуклеарних материјала

Потврђивањем амандмана на Конвенцију о физичкој заштити нуклеарних материјала постиже се:

- 1) предузимање мера за обезбеђење већег нивоа безбедности нуклеарних објеката и нуклеарних материјала ради спречавања крађа, саботажа и других недозвољених радњи;
- 2) предузимање мера за обезбеђење већег нивоа безбедности при коришћењу, складиштењу и транспорту нуклеарних материјала.

1.4. Додатни протокол уз Споразум између СФРЈ – Међународна агенција за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја

Република Србија је сукцесијом прихватила раније потврђени Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја („Службени лист СФРЈ”, број 67/73). Додатни протокол уз Споразум између СФРЈ – Међународна агенција за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја потписан је 2009. године и потребно га је потврдити како би се примењивао.

Потврђивањем и применом Додатног протокола уз Споразум између СФРЈ – Међународна агенција за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја постиже се јачање и проширење система контроле додатним мерама како би се обезбедила потпунија верификација по питању спровођења режима непролиферације нуклеарног оружја.

2. Одржавање регулаторне контроле над нуклеарним објектима, материјалима и активностима према међународним стандардима у овој области

С циљем јачања контроле над нуклеарним објектима и нуклеарним материјалима у Републици Србији формираће се централни регистар нуклеарних објеката и нуклеарних материјала. Вођење евиденције о нуклеарним објектима и нуклеарним материјалима се врши у складу са Законом о ратификацији Споразума између СФРЈ – Међународна агенција за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја и Законом о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

3. Одређивање стратегије декомисије истраживачког нуклеарног реактора РА и њена имплементација

Истраживачки нуклеарни реактор РА је престао са радом 1984. године. Треба донети одлуку о будућој намени зграде истраживачког реактора РА, одредити стратегију декомисије и извршити процену трошкова декомисије. Ову одлуку доноси Влада Републике Србије после извршених анализа од стране јавног предузећа основаног за управљање нуклеарним објектима у Републици Србији.

Могуће је извршити санацију стања појединих делова реактора РА као што су ВР базени за одлагање течног отпада, базени и суви базен за одлагање ислуженог горива у просторији 141 у згради реактора РА и вруће ћелије реактора РА. Активности на овим објектима предвиђене су пројектима финансираним од стране Европске комисије.

4. Одређивање стратегије коришћења истраживачког нуклеарног реактора РБ

Основна намена истраживачког нуклеарног реактора РБ је да се користи у истраживачке сврхе и за образовање кадрова у области нуклеарне физике и технике. Неопходно је донети одлуку о даљим правцима и циљевима развоја и истраживања у овој области, дефинисати начине коришћења реактора РБ, потребе за модернизацијом система, потребне кадрове и неопходна финансијска средства.

5. Санирање стања на локацији хидрометалуршког постројења Габровница код Калне

Све активности на локацији хидрометалуршког постројења Габровница код Калне прекинуте су средином шездесетих година 20-ог века. Неопходно је извршити потребне анализе локације и донети одлуку о даљој употреби овог простора како би санирање стања локације могло да отпочне, одлуку о начину уклањања опреме и материјала који се још увек тамо налазе и израдити план санације локације.

6. Јачање стручне базе у области нуклеарне сигурности и безбедности

У сарадњи са универзитетима, научним институтима и министарством надлежним за просвету и науку осмислиће се и реализовати стручни програми специјализације у области нуклеарне сигурности и безбедности с циљем повећања броја високообразованих стручних лица, односно повећања кадрове базе потребне за спровођење планираних активности у области нуклеарне сигурности и безбедности.

7. Обезбеђивање учешћа јавности и информисање становништва

Направиће се и спроводити план за информисање становништва у сарадњи са министарствима надлежним за просвету, науку и заштиту животне средине о темама из области заштите од јонизујућих зрачења и нуклеарне сигурности.

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (у даљем тексту: Агенција) и носилац лиценце за обављање нуклеарне активности на нуклеарним објектима дужни су да обезбеде учешће јавности у доношењу свих одлука везаних за нуклеарне активности, а које се тичу утицаја тих активности на животну средину.

III. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ

Ради остваривања наведених циљева спроводиће се следеће активности:

- 1) потписивање, потврђивање и примена међународних конвенција у области нуклеарне сигурности и безбедности;
- 2) одржавање регулаторне контроле над нуклеарним објектима, материјалима и активностима према међународним стандардима у овој области;
- 3) одређивање стратегије декомисије истраживачког реактора РА;
- 4) одређивање стратегије коришћења истраживачког реактора РБ;
- 5) санирање стања на локацији хидрометалуршког постројења Габровница код Калне;
- 6) јачање стручне базе у области нуклеарне сигурности и безбедности;
- 7) обезбеђивање учешћа јавности и информисање становништва.

1. Потписивање, потврђивање и примена међународних конвенција у области нуклеарне сигурности и безбедности

С циљем обезбеђивања услова за потписивање, потврђивање или примену Конвенције о нуклеарној сигурности, Заједничке конвенције о сигурности управљања радиоактивним отпадом и потврђивање амандмана на Конвенцију о физичкој заштити нуклеарних материјала предузеће се следеће активности:

- 1) припрема текстова конвенција и амандмана, обављање интерне провере стручне терминологије и постизање консензуса око коришћења стручних термина;
- 2) покретање и спровођење поступака потписивања конвенција и амандмана.

Ради стварања услова за потврђивање Додатног протокола уз Споразум између СФРЈ – Међународна агенција за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја, испуниће се одређене претпоставке које се односе на побољшање административно-стручних капацитета како за обављање процедура припреме основног извештаја, тако и за имплементацију тог протокола, која подразумева ангажовање већег броја ресурса, одређивање њихових задатака и успостављање система њихове координације.

За реализацију тог циља спровешће се следеће активности:

- 1) обука кадрова за послове пописа објеката, опреме и материјала који подлежу обавезама из Додатног протокола уз Споразум између СФРЈ – Међународна агенција за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја;
- 2) припрема претходног пописа објеката, опреме и материјала који подлежу обавезама из Додатног протокола уз Споразум између СФРЈ – Међународна агенција за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја;
- 3) припрема Предлога закона о потврђивању Додатног протокола уз Споразум између СФРЈ – Међународна агенција за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја и подношење Народној скупштини на усвајање;
- 4) припрема текста Почетне декларације која произлази из Додатног протокола уз Споразум између СФРЈ – Међународна агенција за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја са пописом објеката, опреме, материјала и активности који подлежу обавези.

2. Одржавање регулаторне контроле над нуклеарним објектима, материјалима и активностима према међународним стандардима у овој области

С циљем јачања контроле над нуклеарним објектима и нуклеарним материјалима у Републици Србији формираће се електронска база података – регистар нуклеарних објеката и нуклеарних материјала. Активности које се предузимају с циљем формирања регистра нуклеарних објеката и нуклеарних материјала су:

- 1) испуњење техничких услова за формирање и одржавање електронске базе података;
- 2) набавка потребног софтвера;
- 3) испуњење услова безбедности опреме и података регистра;
- 4) повезивање потребних институција на регистар;

5) уношење потребних података у регистар.

3. Одређивање стратегије декомисије истраживачког реактора РА

Декомисија истраживачког реактора РА спровешће се с циљем повећања нуклеарне сигурности и безбедности у Републици Србији. За реализацију израде стратегије декомисије истраживачког реактора РА предузеће се следеће активности:

- 1) израда плана декомисије са анализом могућих опција;
- 2) процена материјалних средстава потребних за декомисију;
- 3) одређивање стратегије декомисије;
- 4) одређивање временског оквира за обављање декомисије;
- 5) израда неопходне документације за добијање лиценце за трајни престанак рада и декомисију;
- 6) израда плана санације стања појединих делова реактора РА предвиђених ИПА пројектима и то: ВР базенима за одлагање течног отпада, базенима и сувом базену за одлагање ислуженог горива у просторији 141 у згради реактора РА и врућим ћелијама реактора РА;
- 7) израда неопходне документације за обављање санације стања на наведеним деловима реактора РА.

4. Одређивање стратегије коришћења нуклеарног реактора РБ

С циљем одређивања стратегије коришћења нуклеарног реактора РБ потребно је спровести следеће активности:

- 1) одређивање начина коришћења нуклеарног реактора РБ и идентификација институција заинтересованих за његово коришћење;
- 2) израда студије изводљивости о модернизацији и унапређењу система битних за сигурност и безбедност реактора;
- 3) припрема иницијалног плана декомисије реактора.

5. Санирање стања на локацији хидрометалуршког постројења Габровница код Калне

У циљу санирања стања на локацији хидрометалуршког постројења Габровница код Калне потребно је извршити карактеризацију опреме и материјала који се још увек тамо налазе у циљу доношења одлуке о начину њиховог уклањања и израдити план санације локације.

Одлуку о даљем статусу постројења доноси Влада на основу плана санације који израђује јавно предузеће основано за управљање нуклеарним објектима у Републици Србији, а одобрава Агенција.

За ове активности су неопходна финансијска средства која ће бити дефинисана након што буду познати резултати карактеризације и урађен план санације.

6. Јачање стручне базе у области нуклеарне сигурности и безбедности

С циљем јачања стручне базе у области нуклеарне сигурности и безбедности предузеће се следеће активности:

- 1) припрема програма специјализације у области нуклеарне сигурности и безбедности;
- 2) припрема програма стручних пракси за студенте у установама чији је оснивач Република Србија, а чија делатност је повезана са нуклеарним технологијама;
- 3) опремање факултета са потребном лабораторијском опремом и софтвером.

7. Обезбеђивање учешћа јавности и информисање становништва

У циљу информисања становништва о свим питањима из области нуклеарне сигурности која су од интереса за ширу друштвену заједницу предузеће се следеће активности:

- 1) припрема плана и програма за информисање становништва;
- 2) припрема едукативних материјала у виду брошура, постера и веб страница.

Агенција и носилац лиценце за обављање нуклеарне активности на нуклеарним објектима обезбедиће учешће јавности у доношењу свих одлука везаних за нуклеарне активности а које се

тичу утицаја тих активности на животну средину организовањем јавних расправа у складу са законом.

IV. СИСТЕМ КОНТРОЛЕ НУКЛЕАРНИХ ОБЈЕКТА И НУКЛЕАРНИХ МАТЕРИЈАЛА

Систем контроле нуклеарних објеката и нуклеарних материјала у Републици Србији спроводи се од стране Агенције и министарства надлежног за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом.

Систем контроле нуклеарних објеката и нуклеарних материјала се односи на нуклеарне објекте и нуклеарне материјале на територији Републике Србије, а систем се састоји од:

- 1) мера које се предузимају ради обезбеђивања сигурности и безбедности нуклеарних објеката и нуклеарних материјала, мера заштите од оштећења нуклеарних објеката и мера заштите од оштећења или крађе нуклеарних материјала при свим поступцима у вези са нуклеарним активностима и радијационим делатностима;
- 2) контроле процедура и поступака од стране Агенције приликом предузимања нуклеарних активности од стране носилаца лиценце за обављање нуклеарних активности;
- 3) контроле извештаја о сигурности и друге документације која се односи на сигурност и безбедност нуклеарних објеката и нуклеарних материјала и контрола спровођења тих аката од стране Агенције;
- 4) контроле мониторинга радиоактивности у нуклеарним објектима и у околини нуклеарних објеката;
- 5) контроле евиденција које воде корисници о нуклеарним објектима и нуклеарним материјалима у складу са ратификованим међународним уговорима.

V. СИСТЕМ ФИЗИЧКЕ ЗАШТИТЕ НУКЛЕАРНИХ ОБЈЕКТА И НУКЛЕАРНИХ МАТЕРИЈАЛА

Мере безбедности и физичке заштите нуклеарних објеката и нуклеарних материјала примењује и спроводи јавно предузеће основано за управљање нуклеарним објектима и корисници нуклеарних објеката и нуклеарних материјала на основу Закона о ратификацији Конвенције о физичкој заштити нуклеарног материјала („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 9/85) и закона и подзаконских аката којима се регулише ова материја.

Јавно предузеће основано за управљање нуклеарним објектима у Републици Србији и корисници нуклеарних објеката и нуклеарних материјала, ради ефикасне примене система физичке заштите нуклеарних објеката и нуклеарних материјала примењују следеће мере физичке заштите:

- 1) заштита од крађе нуклеарног материјала при свим поступцима у вези са нуклеарним активностима и радијационим делатностима и мере за откривање и лоцирање недостајућег или украденог нуклеарног материјала;
- 2) заштита нуклеарног материјала и нуклеарног објеката од саботаже и мере за олакшавање и умањивање евентуалних радиолошких последица саботаже;
- 3) успостављање, примена, потврђивање и одржавање одговарајућег режима физичке заштите нуклеарних објеката и нуклеарних материјала при свим поступцима у вези са нуклеарним активностима;
- 4) употреба методологије анализе и управљања ризицима ради смањења претњи и унапређења ефикасности и ефикасности система физичке заштите и ради смањивања потенцијалних штетних последица у вези са нуклеарним активностима;
- 5) успостављање и примена система контроле квалитета ради испуњености специфичних услова и захтева при обављању активности у вези са физичком заштитом нуклеарних материјала и нуклеарних објеката.